معنی امی در سورهٔ اعراف انشاء الله خواهد یافت اینجا بعد از مثالب علماء یهود که تحریف ایشان بتحریف توریة مذکور شد معایب جاهلان
ایشان میفرماید که گروهی اند از روی تقلید لا یعلمون نمیدانند الکتاب توریة را ونمیشناسند که در وجه نوشت
که مقتدای ایشان بوده اند یا میسکند و میفرماید که ... دانشمندان ایشان باشد یا وعده های دروغ که از علما
الا امانی مگر آرزوهای خود یعنی از توریة همان دانند که موافق هواهای ایشان و دانشمندان ایشان شفاعت خواهند کرد و ایشان را که جز ... و چیزی ندانند و از احکام شرعی
خود میشنوند و المعنی که بهشت خاصهٔ ایشان خواهد بود و پدران ایشان شفاعت خواهند کرد و از معانی دریافت دقایق و فهم آن
و اموردینی که در آنست و دانستن آن بر ایشان لازم و بی بهره باشند بالقاء و ظاهر خرسند شوند و از معانی دریافت دقایق و فهم آن
محجوب و محروم مانند و این دو قول اخیر را با وصف بامنیة چندان مناسبتی نیست مگر بقول ابی عبیده وَاِنْ هُمْ و نیستند ایشان
یعنی مقلدان اِلَّا یَظُنُّوْنَ مگر آنکه گمانی میبرند ان والا افاده قصر موصوف میکنند بر صفت یعنی ایشان بگمان و تخمینهای خلق و تخمین
افتاده اند که هرگز بفضای دلگشای حق الیقین توانند رسید و ظن ایشان آن بود که تصدیق موسی عم و قبول توریة با تکذیب محمد صلی الله
در قرآن رستگاری یابند بت زهی تصور باطل و زهی خیال محال بعد از مذمت اهل تقلید جزای ارباب تحریف بیان میکند و میگوید
فَوَیْلٌ نزد لغویان معنی ویل عذابست یا اندوه یا رسوایی یا لفظیست که در وقت وقوع در مهالک گویند و انج اکثر که دکر
عذابست و در دعا علیه مستعمل باشد چنانچه ویح کلمه رحمتست و در دعا بکار برند اغلب مفسران گویند وادیست در جهنم که ...
در آنجا ... ودی لبوزی ... و موده که بهیست از آتش و در احادیث آمده که وادی است در دوزخ که چهل سال باید تا کافر بقعر آن رسد
ازین سبب گوید اگر کوهها دنیا در وادی ویل اندازند در یکدم بگدازد از حدت و حرارت او و این جای آماده است لِلَّذِیْنَ مر آنکه
که ایشان مینویسند یَکْتُبُوْنَ مینویسند الْکِتَابَ نوشته محرف را با آنچه از تاویلات فاسده بخاطر ایشان رسیده بِاَیْدِیْهِمْ
بدست خویش و کرید تا کید است چه کتابت در غالب بدست باشد یا آنکه خود نوشته و دیگری نفرموده ثُمَّ یَقُوْلُوْنَ
پس میگویند هٰذَا این نوشته مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ از نزدیک خدایست و چرا چنین میکردند لِیَشْتَرُوْا بِهٖ بدان نوشته ثَمَنًا قَلِیْلًا بهای اندک
علماء یهود با سباط فرزند رشوه تصفیت مصطفی صلعم که در توریة بر این وجه بوده مردی نیکوروی جعد موی گندم گون سیاه چشم میانه بالا
تغیر کردند بدین نوع که شخصی دراز قد ازرق چشم سفید پوست فروهشته موی تیک چشم و این صفت دجالست پس اول قوم
را که از حقایق توریة غافل بودند بدین قول باطل از حلیهٔ هدایت عاطل ساخته در بادیهٔ غوایت سرگردان کردند و گفتند در او صاف
این مرد بنظر انصاف بنگرید تا هیچ صفت او بدان ماند که خدای تعالی در کتاب شما یاد کرده عوام بیچاره در آیهٔ جمال محمدی صلوات
مشاهده صفات و حال انکه نگریده و گفتند این آن پیغمبر موعود نیست چون انکار و ناشناختن مر عامهٔ یهود در اثبات تغیر کتاب ایشان
ایشان بود و دیگر باره میفرماید فَوَیْلٌ لَّهُمْ پس وای مر ایشان را مِمَّا کَتَبَتْ از آنچه نوشتند و تغیر دادند اَیْدِیْهِمْ دستهای ایشان
بخلاف نص توریة وَوَیْلٌ لَّهُمْ و دیگر باره وای بر ایشان مِمَّا یَکْسِبُوْنَ از آنچیزی که کسب میکنند از رشوه و مال حرام نکته ذکر
یکسبون بصیغه مستقبل اراده شده و آنست که هر پس از آن وقت تا قیامت بر نهاد و سنت ایشان از تغیر و تبدیل بحق حق
در و بال آنهم بر ایشان باز گرده و لفظ کسب که شامل افعال ایشانست لحظ لحظ ایمای میکند بدانکه ویل ایشان از استمرار حالا فحالا

درتفسیر

درتفسیر آورده که در حق محرفان توریة سه ویل ذکر کرده و در بار ثانی بمنازات یک ویل فرموده فَوَیْلٌ لِّلْمُصَلِّیْنَ الَّذِیْنَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ
ساهون چه اینجا تضیع حق محمد است صلعم و آنجا تضیع حق خدای سبحانه را و رب ارباب حقوق عباد بسیار و تضیع شر یعت
و دیگر آنکه شرف حضرت رسالت صلعم از اینجا مفهوم میگردد و گفته اند ازین سه ویل یکی در دنیاست یعنی اخذ جزیه و ذلت یهود
دوم در قبر و آن ضغطه لحد است و هول منکر و نکیر سیم در دوزخ و آن وادی مذکور خواهد بود و حاصل آنکه دشمنان سید ابرار
پیوسته در عذاب اند در دنیا بخواری و در عقبی بگونساری درین جهان بمشقت نومیدی در آن سرا بعقوبت جاویدی
در هر دو کون دشمن بی اعتبار تو خواری کشند خجل ز دو وزاره و منوا است اینجا بند غصه و در آن مقیمات و آنجا بسوز
آتش جاوید مبتلاست نوع ثالث از قبایح یهود انتساب در جهنت بر ب الارباب که میگفتند مارا عذاب نخواهد کرد
اگر بکنند شوید و مخلد نخواهد بود وَقَالُوْا و گفتند یهود بزعم خود لَنْ تَمَسَّنَا هرگز نرسد و مارا مس نکند النَّارُ آتش دوزخ
اِلَّا اَیَّامًا مگر روزی چند مَّعْدُوْدَةً شمرده شده چون خدای جهودان را بویل حواله کرده و محابه نیز ایشان را باتش دوزخ
تهدید داده اند جواب برین وجه گفتند که ما را چه غم که عذاب ما چندان نخواهد بود و در اسباب نزول آورده از ابن عباس رضی
که یهود گفتند ما در توریة یافته ایم که از کرانهٔ سفیر جهنم تا وادی سعیر مقدار چهل روزه راهست اگر کسی از ما بخلاف مذهب اسلاف
ارتکابی کند آن قدر در عذاب ستوپیش نخواهد بود و در زاد المسیر گفته که جهودان مفاخرت کنان میگفتند ما دانسته ایم
که سیر ما بین طرفین دوزخ چهل ساله راه است و ما مسیرهٔ هر سالی را بروزی قطع خواهیم کرد از دوزخ بیرون شد قولی آنست
که سخن ایشان این بوده که مدت عمر دنیا هفت هزار سالست و ما را بجای هر هزار سال یکروز عذاب خواهند کرد پس مدت
عذاب ما هفت روز خواهد بود و جمهور ارباب تفسیر برانند که ایشان میگفتند که ما را بمقدار چهل روز که قوم ما گوساله پرستیده اند
عذاب خواهد بود و بس و آن نیز تحلهٔ قسمت که خدای تعالی سوگند یاد کرده است که ایشان را عذاب کند چون این مدت بگذرد
و سوگندوی راست شود تا از دوزخ بیرون آییم جمعی دیگر بجای ما بنشینند و اشاره باصحاب بزرگوار کردند که حضرت رسالت صلعم
فرمود که لا بل انتم خالدون نه چنین است که شما میگویید بلکه ابد الابدین در عذاب خواهید بود و هیچگونه عقوبت شما بپایان
نخواهد رسید و در همین این آیه فرود آمد که قُلْ بگو ای محمد مر ایشان را اَتَّخَذْتُمْ آیا فرا گرفته اید عِنْدَ اللّٰهِ از نزدیک خدای
عَهْدًا عهدی و پیمانی که شما را از آنچه میگویید عذاب نخواهد کرد و عهد جاری مجری جزء وعده است چه جز حق سبحانه تعالی
از عهد متوکد بقسم که از بندگان صادر باید تاکید بیشتر است و گفته اند عهدی از خدای فرا گرفته اید بکلمهٔ لا اله الا الله محمد رسول الله
تا شما را عذاب نکند علم الهدی رحمه الله فرموده که هیچ عمل صالح دارید که شما را بران بهشت وعده کرده باشند و اگر چنان
وعده هست فَلَنْ یُّخْلِفَ اللّٰهُ پس خلاف نکند خدای عَهْدَهٗ وعدهٔ خود را و بدان وفا نماید و چنین نیست که شما گمان برده اید
اَمْ تَقُوْلُوْنَ بلکه میگویید و افترا میکنید عَلَی اللّٰهِ بر خدای مَا لَا تَعْلَمُوْنَ آنچه نمیدانید در اخبار آمده است که چون جهودان از دوزخ
برآرند هفت روز یا چهل روز که مدعا ایشان بود دیگر ملایکه گویند ای دشمنان خدای نقضی العهد و بقی الابد عدد

Copyright © King Saud University